

Nádeje pre bezsenné noci

„Křížu je člověk ľahký“

(ČÍTANIE DIELA BÁSNIKA JÁNA ONDRUŠA)

Doplnené vydanie súboru štúdií „Křížu je člověk ľahký“ o živote a diele básnika Jána Ondruša.

Dotlač knihy bola zabezpečená finančným príspevkom Vyššieho územného celku Trnava a mesta Trnava.

Odborný garant: prof. PhDr. Milan Hamada, DrSc.

Zodpovedný redaktor: Lýdia Vadkerti-Gavorníková, Jana Kantorová-Báliková

Technické spracovanie: František Jablonovský

Tlač a väzba: HKPS Trnava

Copyright: © Andrea Bokníková, Miroslav Brück, Pavel Bunčák, Ivan Čičmanec, Marián Gazdík, Milan Hamada, Mila Haugová, Daniel Hevier, Igor Hochel, Stanislava Chrobáková, Fedor Matejov, Jozef Mihalkovič, Valér Mikula, Miroslav Petříček, Ivan Szabó, Stig Saeterbakken, Dimitar Stefanov, Ján Švantner, Miroslav Zelinský, 2009

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť textu nesmie byť použitá na ďalšie šírenie akoukoľvek formou bez predchádzajúceho súhlasu majiteľa autorských práv.

Vydané v spolupráci Literárnej nadácie STUDŇA, Karadžičova 25, 811 08 Bratislava s Hnutím kresťanských pedagógov Slovenska, Stromová 34, 91700 Trnava, 2009

ISBN 978-80-89207-09-1

Zvonko Taneski

(obhájil v r. 2007 dizertačnú prácu Metaforické podoby obraznosti, pričom sa opieral o literárno-vedné práce západnej Európy a o básnické dielo Jána Ondruša):

„Básnický výraz Jána Ondruša pozná techniku, ktorú málokto slovenský básnik používa často a pritom ešte tak prirodzene a zručne.“

„Princíp obraznosti u Jána Ondruša sa v istej miere odlišuje od obraznosti ostatných básnikov Trnavskej skupiny.“

„Ondrušova poézia akoby urobila posun v definícii pojmu metafora...“

„Metaforika Ondrušovej poézie je bohatá, rôznorodá a originálna: na jej príkladoch možno sledovať a skúmať pojem metafory v jeho komplexnosti, obsahuje takmer všetky možné modely, druhy a podoby metafor.“

„Samotný fakt, že tento pojem možno takmer v úplnosti vykladať na príklade Ondrušovej poézie svedčí o vysokých jazykovo-umeleckých kvalitách jeho metaforiky, uznávanou nielen slovenskou, ale aj európskou literárnou kritikou.“

Ján Švantner

(Nádeje pre bezsenné noci, 2009):

„Ondruš originálnym spôsobom integroval do priestoru svojho relatívne veľkého diela tie postupy a črty, ktoré sú charakteristické pre *hlbinný* prúd európskej poézie vyvierajúci najmä z krízy európskej spoločnosti v dvadsiatych a tridsiatych rokoch 20. storočia (s následkami v nasledujúcich desaťročiach), prejavujúcej sa rozpadom klasickej jednoty človeka a sveta a z toho vyplývajúcou neistotou, skepticizmom rôzneho druhu a stratou ilúzie o nepretržitom humanistickom pokroku.“

„Je to antropocentrický prúd vo filozofii a literatúre, ktoré vidí a zachytáva človeka v kritickej, *hraničnej* situácii, keď je ohrozená nielen ľudská existencia, ale najmä jej zmysel.“

„Z tohto hľadiska sa Ondrušovo básnické dielo včlenilo do najnosnejšieho, t. j. reflexívno-existenciálneho prúdu modernej európskej poézie, čím jeho autor potvrdil spätosť slovenskej literatúry s európskym kontextom práve vo svetle vnútornej zainteresovanosti v otázkach bytia, ktoré patria k základnej orientácii a charakteristike slovenskej poézie v jej nosných a určujúcich zjavoch.“

„Aj Ondruš tak dospel, nazdávam sa, k poznaniu *absolútna*.“

„*Absolútno* tak predstavuje najkrajnejší bod *existenciálneho stavu* prechádzajúceho z úzkosti a ohrozenia do *ničoty*.“

„...je Ondrušovo básnické dielo etickou výzvou k *autentickému bytiu* bez náhradných medzistupňov a umŕtvujúcich médií pseudoskutočnosti.“

„A preda je Ondrušov básnický ponor cennejší ako tisíc pochybných optimistických vzletov.“